

Кабаненко Андрій Михайлович
курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції

науковий керівник:

Опацький Роман Миколайович
доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент

БУЛІНГ: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА ПРОТИДІЯ

Булінг (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, що полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, зокрема, із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, унаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Із визначення можна виділити наступні форми булінгу:

- 1) психологічний
- 2) фізичний
- 3) економічний
- 4) сексуальний

Психологічний булінг – форма насильства, що полягає у приниженні кривдником особи за допомогою мовлення, тобто образливі висловлення, жарти, насмішки, використання нецензурної лайки.

Фізичний булінг – форма насильства, за якої кривдник фізично принижує особу за допомогою штовхань, підніжок, ляпасів, обмеження пересування особи та інших дій.

Економічний булінг – форма насильства, що включає вимагання або викрадення грошей особи-потерпілого або особистих речей, їх пошкодження, псування одягу та інше.

Сексуальний булінг – форма насильства, що полягає у вчиненні кривдником щодо особи дій сексуального характеру, наприклад, чіпання інтимних місць особи, спроба або роздягання особи та інші дії.

Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

- 1) систематичність (повторюваність) діяння;
- 2) наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- 3) дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння

психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого»;

Причини виникнення булінгу:

На формування у дитини схильності до булінгу впливають два фактори: виховання в сім'ї та соціальне середовище.

Найбільшою мірою, яка визначає поведінку дитини є її сім'я. Сам булінг є домінування над іншими більш слабкими (морально, матеріально, фізично) дітьми. Тобто якщо дитина бачила, як члени сім'ї ображають інших або іншого, примушують робити щось поза її (їх) волею, або насильно забирають гроші або речі, у дитини може сформуватися таке уявлення, що це нормально і так повинно бути.

Іншою ситуацією є те, що сама дитина піддається такому приниженню з боку батьків або членів сім'ї. У цій ситуації є два варіанти розвитку подій: або дитина почне закриватися у собі та буде потенційною жертвою булінгу, або почне накопичувати образу й опісля/згодом «відіграватися» за рахунок інших.

Буває також, що в сім'ї все гаразд і мирна атмосфера, але дитина не отримує потрібної уваги від батьків або інших родичів. І вона буде прагнути компенсувати цей брак уваги, отримуючи її від інших. Тут важливим є сам спосіб отримання уваги. Це може бути як банальне спілкування з однолітками, так і пригнічення інших заради уваги оточуючих.

Що стосується впливу соціального середовища, то воно не має такого сильного впливу, як родина, але все ж може спричинити появу булінгу.

Наприклад, якщо дитина є членом компанії, учасники якої займаються булінгом. Найчастіше або дитина також починає займатися булінгом, або, як результат відмови, може сама стати жертвою. У такій ситуації задум особи не завжди може бути прямим. Дитина може займатися булінгом лише для того, щоб підтримувати авторитет в компанії, або щоб не втратити зв'язок із компанією (бо може мати спільні інтереси з тими дітьми, не зважаючи на їхню поведінку).

Протидія булінгу

Відповідальність за протидію булінгу та його профілактику лежить на батьках, вихователях дитячих садочків, вчителів, директорах школи, а також інших особах, які приймають участь у вихованні дитини.

По-перше, це належне виховання дитини, що включає формування правильних моральних якостей, приділення достатньої уваги та проведення достатньо часу з дитиною, розвиток належної поведінки та належного ставлення до інших. Тут батьки відіграють основну роль.

По-друге, проведення ознайомчих та профілактичних заходів для дітей щодо уникнення та протидії булінгу, виховання дружності та поваги до інших в колективі.

На вихователів та вчителів покладаються обов'язки щодо недопущення

та припинення булінгу серед дітей, вчасного повідомлення батькам та директору щодо випадків його виникнення.

На директора покладаються обов'язки щодо проведення роз'яснювальних робіт із кривдником, надання допомоги особі, яка стала жертвою булінгу, організацію заходів, спрямованих на профілактику та протидію булінгу.

Отже, можна зробити висновок, що сім'я дитини та середовище її перебування має вплив на формування поведінки дитини, яка може залежно від різних факторів стати або гарною, суспільно правильною, так і навпаки, суспільно непридатною або навіть злочинною.

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню). Закон України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19#Text>.

Камчатний Олександр Олександрович
курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
науковий керівник:

Рижкова Світлана Анатоліївна
старший викладач кафедри адміністративного
права, процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

ПРОФІЛАКТИКА ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ

Дитина є об'єктом підвищеної уваги з боку сім'ї, суспільства, держави. Через фізичну та психічну незрілість особа потребує особливого захисту та догляду до досягнення повноліття, у тому числі відповідного правового захисту від народження. Формування вітчизняної моделі ювенальної юстиції має бути пов'язане не лише зі створенням системи судів у справах неповнолітніх, а й із формуванням позасудової системи інститутів відповідальності неповнолітніх, покликаної насамперед попередити правопорушення неповнолітніх.

Сучасні соціально-економічні умови, сімейне виховання, негативний вплив навколишнього середовища тісно пов'язані з причинами протиправної поведінки неповнолітніх, що має свою специфіку і пов'язана з особливостями їх віку, фізичного та психічного розвитку, незавершеного морального розвитку.

Термін «профілактика правопорушень неповнолітніх» ще не вживається належним чином у науці та не згадується в нормативних актах. Однак є всі передумови для його більш активного використання. Делікт (від лат.